

Arbetarpartiets Alternativbudget

för Umeå kommun 2018

Om Alternativbudgeten

Redan i början av 1990-talet myntade vi begreppet ”Alternativbudgeten”. Sedan dess har andra försökt kopiera vårt uttryck – dock utan att göra begreppet rättvisa. Idag är behovet av en alternativbudget större än någonsin. Detta då skillnaden mellan riksdagspartierna stadigt minskar. I riksdagen såväl som i Umeå kommun.

Del 1: Alternativbudgetens fem huvudsyften

I. Det första handlar om att öka personaltätheten. Budgetåret 2018 innebär en verklig chans att satsa på de kommunanställda arbetarna – varav en överväldigande majoritet utgörs av kvinnor. Införandet av heltidsmodellen inom *äldre- samt individ- och familjeomsorgen* har ökat tjänstgöringsgraden. Detta eftersom så många nu arbetar på heltid istället för på deltid. Därmed uppstår en valsituation. Antingen tillskjuts pengar med ökad personaltäthet som följd - eller så blir det personaluppsägningar. Även inom *hemtjänst, lokalvård och måltidsservice* krävs tillskott av pengar för att kommunens personal ska kunna behållas. I vår Alternativbudget tillskjuter vi dessa pengar.

Bemanningen inom bland annat äldreomsorgen har sjunkit, med hela en tredjedel per brukare, på kommunens särskilda boenden sedan mitten av 90-talet. Då gick det 0,9 årsarbetare per brukare/boende. Idag återstår endast 0,6! Innebörden är att sjukfrånvaron har ökat liksom svårigheten att rekrytera lämplig personal. Genom införandet av heltidsmodellen, och för att förbättra inomhusmiljöerna, finns nu en chans att åstadkomma ett *trendbrott* i form av ökad personaltäthet inom dessa, av arbetarkvinnor dominerade, yrken. För Arbetarpartiet är det en självklarhet att ta chansen att åstadkomma ett trendbrott i form av ökad personaltäthet inom bland annat äldre-, individ- och familjeomsorg samt hemtjänst, måltidsservice och lokalvård. **Våra direkta satsningar på fler anställda uppgår till 114,9 miljoner kr.**

Till detta kommer indirekta personalsatsningar i form av en bilpool inom hemtjänsten och förbättrad arbetsmiljö för brandkårens personal. Dessa satsningar uppgår sammanlagt till 6 miljoner. Vi föreslår även att omvandla 500 vikariat till fasta tjänster – för ökad anställningstrygghet.

Görs inte dessa satsningar på personalen inom omsorgerna och hemtjänsten nu är risken överhängande att dessa kommer att tvingas lämna Umeå kommun av ekonomiska skäl. Sedan är chansen att åstadkomma ett trendbrott, i form av ökad personaltäthet, baserad på både erfarna och välutbildade anställda med största sannolikhet förbi. Det finns en hel del av ”nu eller aldrig” över situationen. *Det är mot denna bakgrund som vi inte gjort en lika stor satsning som vi hade velat för att uppnå målet på 15 barn per grupp inom förskolan.*

II. Det andra huvudsyftet syftar till ökat personal- och medborgarinflytande. Den upprörande bristen på information och demokratisk debatt inför beslutet om att sälja ut 1 601 av AB Bostadens lägenheter. Arbetarpartiet säger Nej till utförsäljningen och kommer att samarbeta med andra, både utanför och inne i kommunfullmäktige, för att stoppa affären. Hemlighetsmakeriet i samband med nämnda utförsäljning utgör bara ett exempel på vad som innebär en växande maktkoncentration å ena sidan, och ett minskat personal- och medborgarinflytande å den andra. Fler exempel finns.

Det var inte var länge sedan som protesterna var skarpa och omfattande mot införandet av den nya heltidsmodellen inom *äldre- samt individ- och familjeomsorgerna*. Utan att gå in på detaljer var personalen kritisk mot delar av utformningen av nya heltidsmodellen. Men

kritiken var också hård mot bristen på information, dialog och personalinflytande. I början var budet att arbetstagarna skulle acceptera den nya modellen, med endast en veckas betänketid, eller ta risken att bli uppsagd p g a arbetsbrist. Bristen på inflytande för personalen samband med införandet av den nya heltidsmodellen har varit direkt upprörande.

Ett annat exempel handlar om bristande medborgarinflytande i samband med stadsomvandlingen och dess konsekvenser för stadsmiljön, kvaliteten på luften och på vattnen. Året 2011 antogs stadsplaner som berörde centrala Umeå. Tidigare hade de styrande slagit vakt om stadskärnans historia. Gamla hus som revs ersattes med nära nog identiska hus eller med byggnader i samma stil. Men efter de två nya övergripande planerna blev det fritt fram för byggkapitalet – hur höga, stora eller avvikande byggnaderna än var. Det var under denna mandatperiod (2010-2014) som Kulturvåven och Navet-badet blev till. Umeå regerades då av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Umeå har blivit en vilda västern stad utan rim och reson även när det gäller var nya bostadsområden ska förläggas. Effekten har inte bara inneburit en förfulning. De olika detaljplaner, som följde på antagandet av de övergripande stadsplanerna, har innebar en ökning av de redan alltför höga utsläppen av kvävedioxid. Antalet människor som drabbas av astma och allergier, hjärt- och kärlsjukdomar samt även olika former av demens ökar. Då kritik riktades mot utvecklingen i centrala Umeå togs rätten bort (!) att diskutera och besluta i kommunfullmäktige om de olika detaljplaner som krävs för varje enskilt projekt! Dessa ärenden avgörs nu av Byggnadsnämndens snäva krets. *Alla drabbas vi av trenden till maktkoncentration: kommunens anställda, hyresgästerna, umeborna i egenskap av medborgare samt folkvalda som går på tvärs mot makthavarna.*

III. Kommunfullmäktige måste ta kontrollen över de kommunala bolagen. De förtroendevalda politikerna i Umeå kommunfullmäktige, den kommunala motsvarigheten till riksdagen, måste ta kontrollen av de kommunala bolagen. Detta anser vi ska vara regeln. De enda helägda verksamheter som vi (på sikt) anser bör kvarstå i bolagsform är Bostaden, Umeå Energi, UMEVA/Vakin samt Dåva Deponi. Dessa måste, vilket utförsäljningen av Bostadens lägenheter visar, styras upp långt hårdare genom nya ägardirektiv som omöjliggör det hemlighetsmakeri som präglade affären med Heimstaden.

I övrigt vill vi *stegvis* avveckla de helägda bolagen. Detta genom att omvandla bolagen till förvaltningar, genomföra sammanslagningar eller nedläggningar. Det första steget skulle bli att lägga ned Inab – en stat i bolagsstaten. Det räcker med UKF som holdingbolag. Låt oss visa hur vi vill avveckla ”Inab-sfären”. Om något till äventyrs skulle återstå efter våra förslag nedan, slås dessa verksamheter samman med liknande verksamheter. Den personal som ej passar på att gå i pension överförs till andra verksamheter. Med Inab-sfären borta minskas kostnaderna och ökas insynen.

- Umeå C Utveckling AB: slås samman med annan liknande verksamhet i förvaltnings- eller bolagsform,
- Navet: på samma sätt som många andra badhus bör detta drivas i förvaltningsform under Fritidsnämnden,
- Umeå Hamn AB: överförs till UKF,
- Umeå Vagnverkstad: överförs till UKF,
- Dåva Terminal AB: slås ihop med Dåva Deponi.

Till sist: vi vill även utreda möjligheterna att slå samman och rationalisera delägda kommunala bolag. Det finns en hel undervegetation av både hel- och delägda kommunala bolag. De har med åren förökad sig som kaniner. (Här har utvecklingen varit den rakt motsatta i jämförelse med tankegångarna bakom sammanslagningen av tolv förvaltningar till den

kommungemensamma storförvaltningen). Till dessa hör fyra olika inkubatorer och "Nyföretagarcentrum". Arbetarpartiet har uppfattningen att det här finns vinster att göra. Dels i form av rationaliseringar genom sammanslagningar och nedläggningar. Dels i form av en ökad insyn som nästan helt saknas idag.

En förändring enligt dessa riktlinjer (där detaljerna kan diskuteras) skulle både gynna kommunens ekonomi men även öka demokratin.

IV. Snabb omorganisation och personalremiss motverkar oro och uppsägningar

Arbetarpartiet var motståndare till bildandet av den kommungemensamma storförvaltningen (KGSF). Vi trodde aldrig på att ett stort antal politiska nämnder skulle kunna fungera som "beställare" och en storförvaltning bestående av tolv tidigare (mindre) förvaltningar som "utförare". Men vi vet att det finns många anställda inom kommunen som, när beslutet väl var fattat, lojalt och med stor energi arbetat för att få KGSF att fungera. För dessa måste beslutet att skrota KGSF – när "inkörningsproblemen" till stor del övervunnits – kännas som att få en skopa kallt vatten hällt över sig. Umeå kommun befinner sig idag i den sämsta av världar när det gäller förvaltningar kontra nämnder. Det enda den direkt berörda personalen vet är att de ska bort från den nuvarande kommungemensamma förvaltningsformen. Däremot vet inte personalen vad som händer nu. Detta brukar vara ett utmärkt recept för att skapa oro inför framtiden. Och det vore inte konstigt om de som arbetat aktivt med att få KGSF att fungera tappade sugen och sade upp sig.

Det finns endast ett sätt att motverka oro bland personalen och motverka risken för uppsägningar. Detta består i att *snabbt* utarbeta ett förslag till ny organisation och låta denna gå ut på en personalremiss. Vi har länge betonat vikten av ett kraftigt ökat personalinflytande. Här finns ett akut behov. Därför presenterar Arbetarpartiet här ett förslag till en ny organisation för förvaltningar och politiska nämnder. Även detta förslag är naturligtvis tänkt att gå ut på personalremiss. Blir responsen negativ drar vi givetvis tillbaka vårt förslag. Vi hade tänkt oss följande lösning:

Följande förvaltningar bildas:

1. Skol- och kulturförvaltningen: inkluderar för-, grund- och gymnasieskola samt komvux och SFI. Till detta lägger vi även kulturarbetarna. Tillsammans bildar dessa en förvaltning. Politiskt slås följande nämnder samman: FGN, GVN och KN. En sådan nämnd kan givetvis ha olika utskott - precis som dagens KS har.

Namn: Utbildnings- och kulturnämnden

2. De verksamheter som ligger närmast IFN samt ÄN görs till en förvaltning. Politiskt slås IFN samman med ÄN. Även denna nämnd kan ha olika utskott.

Namn: Socialnämnden

3. De verksamheter som idag ligger under TN, BN, MHN samt FN gör till en förvaltning. Det bör prövas om inte även UPAB skulle kunna passa in här.

Politiskt slås dessa fyra nämnda nämnder samman. Möjlighet till olika utskott även här.

Namn: Samhällsbyggnadsnämnden

Kommentar: Vi anser att antalet nämnder och förvaltningar ska vara lika många. För att nämnderna inte ska bli för stora, och antalet politiker inte ska bli för få, bör de nya nämnderna ha utskott under sig, på samma sätt som KS.

När det gäller KS och ÖFN föreslår vi ingen förändring.

V. Satsning på grön industriell produktion. När det gäller skrytprojekt som kulturhuvudstadsåret, Kulturväven, det överdimensionerade äventyrsbadet m.m. kan

kommunledningen mobilisera en rent häpnadsväckande energi. Men när det kommer till det som utgör framtiden för Umeå kommun – grön industriell produktion – saknas både energi och framförhållning. Det finns inget försvar till att Umeå kommun inte kunde få fram ett tillräckligt stort markområde, tillräckligt snabbt, för att företaget Northvolt skulle vara intresserade av att etablera sin planerade batterifabrik i Umeå. Och om ett lämpligt markområde saknades så hade det varit kommunledningens plikt att arbeta, dag och natt, för att skaffa fram ett sådant! En debatt om hur bristen på tomtmark skulle åtgärdas borde ha blivit en offentlig frågeställning för alla medborgare i Umeå, inklusive de folkvalda i kommunfullmäktige. Istället gick allt i stöpet – i hemlighet.

Umeås framgångssaga har berott på offentliga satsningar symboliserade av regionsjukhuset och universiteten. Men dessa skattefinansierade jätteetableringar kommer inte att rädda Umeå i framtiden. Framtiden både för Umeå och Sverige är en övergång till grön industriell produktion. Här har Umeå goda förutsättningar. Ett exempel handlar om produktion av syntetisk diesel baserad på biomassa. De två universiteten har forskningsresurserna, i kranskommunerna finns både skogsråvara och ett stort industriellt kunnande. Om intresset fanns hos politikerna skulle Umeå kunna bli ett industriellt centrum för en framtida grön produktion.

Sett i detta perspektiv hade batterifabriken passat som hand i handske. Efterfrågan på batterier till elfordon väntas nämligen öka kraftigt de kommande åren. Det som gått förlorat är alltså inte ”bara” en fabrik med mellan 2 500-3 000 industrijobb. Det är också ett tänkbart centrum för framtidens gröna industri – eventuellt i samarbete med tekniska högskolan i Luleå. Till detta ska läggas att varje industrijobb beräknas ge upphov till ca tre jobb i andra branscher. Att Umeå inte kunde vara med och konkurrera om vad kunde ha lagt grunden för en helt ny epok i kommunens historia är ett av de största lokala misslyckandena någonsin.

Det politikerna i Umeå nu måste arbeta för är att batterifabriken förläggs i Skellefteå där förståelsen för industrins betydelse är långt större än i Umeå. Kommunen måste även arbeta för att Umeås resurser, när det gäller exempelvis forskning, på olika sätt kan bidra till att denna framtidsbransch hamnar i Skellefteå. Umeå har fått mycket av staten. Vi tänker på regionsjukhuset NUS, universitetet och skogshögskolan. Det är dags för denna kommun att betala tillbaka. Detta kräver dock en *attitydförändring* hos maktavarna när det gäller synen på industrin. Men också när det gäller de framtida möjligheterna för en grön industriell produktion.

Jan Hägglund

Patrik Brännberg

Tomas Westerström

Olof Kristmansson

Arbetarpartiet

Det röda partiet – för de gröna industrijobben

Bilden föreställer en batterifabrik – men inte i Umeå

Del 2: Arbetarpartiets Alternativbudget i siffror

Vår driftsbudget – i jämförelse med andra partier

	Utgångsläge Utrymme 2018 + index o. tillväxt / demografi	AP Jmf utgångsläge	S+MP Jmf utgångsläge	V Jmf utgångsläge
Överförmyndarnämnden	-10,9	0,7	0,7	0,7
Kommunstyrelsen	-441,8	94,8	50,3	92,5
Kommunfullmäktige	-3,5	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-1 152,1	-15,5	15,7	44,0
Byggnadsnämnden	-38,6	0,0	0,2	0,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-12,7	0,0	0,0	-0,7
Äldrenämnden	-982,1	-62,9	-3,8	-46,3
Individ- och familjenämnden	-1 204,2	-27,5	6,0	-2,0
Fritidsnämnden	-131,5	0,0	0,7	0,6
Kulturnämnden	-115,7	1,0	1,3	1,3
För- och grundskolenämnden	-1 829,2	-8,0	9,1	-57,0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-456,1	-10,0	7,4	0,0
Övergripande besparingar, omfördelningar och inkomstökningar		127,7		
Avskrivningar	-437,0	0,0	0,0	0,0
Netto pensioner och sociala avgifter	-117,2	0,0	0,0	0,0
Resultatkrav	-69,2	-12,4	-0,1	0,0
Verksamheternas nettokostnader	-7 002,0	87,9	87,7	33,8
Skatter	6 299,5	0,0	0,0	55,4
Generella bidrag och avgifter	646,6	0,0	0,0	0,0
Finansnetto	-32,0	0,0	0,0	0,0
Effektiviseringskrav	-87,9	0,0	-0,2	1,3

Arbetarpartiets satsningar på olika verksamheter jämfört med utgångsläget (utrymme 2018 + index o. tillväxt / demografi)

Nämnd	
Kommunstyrelsen	
Försök gratis busstrafik (uppskjutet till 2019)	0,0 milj
Fastanställ 500 tillfälligt anställda	0,0 milj
Tekniska nämnden	
Måltidsservice, behovstäckning tillkommande elever / brukare samt ökade mattransporter	3,5 milj
Städ, behovstäckning tillkommande städuppdrag	9,0 milj
Ökade behov brandkåren	1,0 milj
Förbättrad snöröjning	2,0 milj
Äldrenämnden	
Äldreomsorg: Kostnad ökad personaltäthet pga heltidsinförande	30,0 milj
Hemtjänst: Ökade resurser för att undvika personalneddragningar	20,0 milj
Bilpool inom hemtjänsten	5,0 milj
Ökad nattbemanning särskilda boenden	5,0 milj
Full täckning löneökningar	2,9 milj
Individ- och familjenämnden	
LSS-boenden: Beslut tagna före 2015 verkställs	22,2 milj
Undvik varsel av personal: Full täckning lönesatsningar	4,3 milj

Satsning mot hedersvåld via kvinnojour	1,0 milj
För- och grundskolenämnden	
Tillskott modersmålsundervisning	3,0 milj
Förskola: Färre barn per anställd, steg 1 på väg mot 15 barn/grupp	5,0 milj
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	
Integration nyanlända: volymökning, SFI, komvux samt yrkesutbildning	10,0 milj
Effektiviseringskrav	87,9 milj
Ökat resultat för god ekonomisk hushållning	12,4 milj
Summa satsningar och prioriteringar	224,2 milj

Finansiering via besparingar, omfördelningar och inkomstökningar – jämfört med utgångsläget (utrymme 2018 + index o. tillväxt / demografi)

Övergripande besparingar, omfördelningar och inkomstökningar	
Åtgärd	Summa
Omförhandla avtal med Balticgruppen	27,5 milj
varav Väven AB	25,0 milj
varav Motorikens Hus	2,5 milj
Politiska overheadkostnader	45,0 milj
<ul style="list-style-type: none"> Kurser, konferenser och representation halveras Partistöd och politiska sekreterare minimeras Ersättningar till kommunalråd samt hel- och deltidsarvoderade sänks kraftigt Ersättning för förlorad arbetsinkomst bibehålls – mötesarvoden avskaffas 	
Halverat resande utanför länet för förtroendevalda	1,2 milj
Minskade sjukskrivningskostnader	20,0 milj
<ul style="list-style-type: none"> Ökad personaltäthet Kraftigt ökat personalinflytande 	
Effektivare administration	12,0 milj
<ul style="list-style-type: none"> Ny förvaltningsorganisation Minskad byråkrati Halvera antalet centrala schemastödjare 	
Avbolagisering: för samordning, transparens och ökad demokrati	22,0 milj
varav: INAB upplöses, verksamheterna till kommunen och UKF	13,0 milj
varav: Badhuset läggs under fritidsnämnden (ny verksamhetsform)	3,0 milj
varav sammanslagning av företagskuvöser	1,0 milj
varav: UPAB inordnas under tekniska (ny verksamhetsform)	0,0 milj
varav: Kvinnohistoriska museet samordnas med läns museet (ny verksamhetsform)	5,0 milj

Besparingar, omfördelningar och inkomstökningar inom Kommunstyrelsen	
Åtgärd	Summa
Utdelning från UKF till kommunen	52,0 milj
<ul style="list-style-type: none"> Utdelning föreslagen av S+MP Ytterligare utdelning från UKF i AP-budgeten 	
Byggbonus	10,0 milj
Umeå lämnar stegvis Region Västerbotten	4,3 milj
varav halverad medlemsavgift till RV	4,0 milj
varav avveckling av "Västerbottensambassaden"	0,3 milj
KS-poster omdisponeras till verksamheterna	28,5 milj
varav halverat anslag för oförutsedda behov	5,0 milj
varav återstående utvecklingsanslag 2016+2017	2,1 milj
varav återstående utvecklingsanslag 2018	8,4 milj
varav minskat anslag Norrlandsoperan	5,0 milj

<i>varav halverat anslag Bildmuseet</i>	<i>2,0 milj</i>
<i>varav minskat anslag Folkets Hus</i>	<i>1,0 milj</i>
<i>varav halverat anslag Internationella avdelningen</i>	<i>1,0 milj</i>
<i>varav halverat anslag Näringslivsservice</i>	<i>4,0 milj</i>
Effektivisering Överförmyndarnämnden	0,7 milj
Effektivisering Kulturnämnden	1,0 milj
Summa besparingar, omfördelningar och inkomstökningar	224,2 milj

Vår kommentar till investeringsbudgeten

Arbetarpartiet har länge krävt ett moratorium vad gäller investeringar. För år 2018 har investeringsbudgeten bantats mycket kraftigt. Vi ser det som en positiv förändring i sak samt som en framgång för vår analys av kommunens situation.

Det finns dock en ny investering som vi vill göra. Det är en ytterligare reningsanläggning vid Nydalasjön. Detta för att skydda sjöns vatten mot en övergödning som skulle kunna resultera i en förödande algblooming.

Summa: 8 miljoner.

Del 3: Arbetarpartiets utredningsuppdrag

att ge facknämnderna för skolan, IFO samt ÄN i uppdrag att – tillsammans med personalrepresentanter - utreda hur mängden dokumentation ska kunna minskas i syfte att öka den arbetande tiden,

att KS ges i uppdrag att utreda vilka ekonomiska vinster som kan erhållas vid ett mer samordnat agerande mellan kommunen och de av kommunen hel- och delägda bolagen bland annat genom mer ”aktivt styrande” ägardirektiv från kommunfullmäktige, genom en sammanslagning av olika bolag samt genom omvandling av viss bolagiserad verksamhet till förvaltningsform – exempelvis det nya äventyrsbadet Navet,

att KS ges i uppdrag att förhindra exploatering av Hamrinsberget och det stora sammanhängande (i stort sett) obebyggda grönområdet nedströms Backens kyrka fram till Tvärån,

att KS utreder vilken modell för avgiftsfri busstrafik som skulle vara mest effektiv i Umeå exempelvis med avseende på vissa åldersgrupper, vissa dagar, o s v. Avsikten bör vara att kommande generationer ska åka mer kollektivt än tidigare,

att KS på nytt utreder vilka vinster som kan göras när det gäller utsläpp av kvävedioxid vid införandet av samordnade varutransporter,

att TN utreder hur brandmännens utsatthet för giftiga ämnen från främst brandrök skulle kunna minskas samt hur stor kostnaden skulle bli för ett särskilt omklädningsrum med egen ventilation,

att KS får i uppdrag att inventera Umeå kommuns beredskap när det gäller att ha lämpliga markområden redo inför eventuella framtida industriella storinvesteringar,

att KS ges i uppdrag att utreda vilka grundläggande komponenter som bör ingå ett industripolitiskt program för Umeå kommun,

att KS utreda hur museiverksamheten ska kunna samordnas bättre både vad gäller fysisk placering och vad gäller ekonomin. Det finns numera bland annat ett länsmuseum, ett bildmuseum, ett kvinnohistoriskt museum samt ett gitarmuseum,

att låta IFN utreda hur den tidigare så framgångsrika Umemodellen – i kampen mot bland annat alkohol och droger - ska kunna återinföras genom knytningen mellan fritidsgårdar och fältarbete,

att låta KS utreda ägarandelarna för Norrlandsoperan och läns museet utifrån frågeställningen om det inte vore bättre med kommunal ”dominans” i Norrlandsoperan och ”dominans” från landstinget när det gäller läns museet,